

PLA DE BIBLIOTEQUES

MAÓ

CONSELL INSULAR DE MENORCA

2015

Document elaborat per:

Biblioteca Pública de Maó

Servei Coordinador de Biblioteques

**CONSELL INSULAR
DE MENORCA**

DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI
I EDUCACIÓ

Pla de Biblioteques de Maó

Presentació

1. Anàlisi de l'entorn

- 1.1. Dades sobre el municipi i la població
 - 1.1.1. Algunes dades demogràfiques i socioeconòmiques
 - 1.1.2. Equipaments educatius i socioculturals. Entitats

2. Situació actual de la biblioteca

- 2.1. Estat de la biblioteca respecte del Mapa de lectura pública de Menorca
- 2.2. Funcions
- 2.3. Serveis i col·leccions
- 2.4. Els recursos d'informació
- 2.5. Edifici
- 2.6. Personal
- 2.7. Hores de servei setmanal
- 2.8. Finançament i valoració econòmica

3. Propostes de futur

- 3.1. Funcions
- 3.2. Serveis
- 3.3. Els recursos d'informació
- 3.4. Edifici
- 3.5. Personal
- 3.6. Hores de servei setmanal
- 3.7. Finançament i valoració econòmica

4. Conclusions

Presentació

Aquest estudi vol ser la contribució del sector bibliotecari al debat sobre la biblioteca que volem per al municipi de Maó. És un document obert i de treball, que ha de servir de base per a la planificació dels serveis a curt i mitjà termini.

Els serveis públics per ser eficients necessiten estar en permanent evolució a fi de respondre a les necessitats socials dels usuaris als quals van adreçats. Les biblioteques no en són una excepció.

En els darrers anys s'ha produït un canvi important en el món bibliotecari, empesos pels canvis socials que han propiciat les tecnologies de la comunicació. Primer, fou la introducció de nous suports d'informació com la música i el cinema; després, vingué l'accés a la informació remota, i ara estam ja en el moment de la creació de continguts intangibles.

Les biblioteques necessiten no només assumir aquests canvis, sinó ser-ne motors als seus municipis, i per això es necessiten replantejaments.

El canvi, per ser efectiu i no anar al dictat dels esdeveniments, cal planificar-lo, i aquest és justament l'objectiu d'aquest petit estudi.

Per iniciar aquest debat és necessari establir quin és el punt de partida i on volem arribar: aquest estudi vol ser, doncs, el punt de partida d'un debat en el qual necessàriament han de participar el Consell Insular de Menorca, responsable de la gestió del servei i del sistema públic de lectura de Menorca i que exerceix la coordinació amb la resta de la Xarxa de Biblioteques de Menorca; l'Ajuntament de Maó, que gestiona l'activitat cultural del municipi, i, per descomptat, els usuaris, tant els actuals com els potencials, ja sigui de forma individual o a través de les associacions i entitats del municipi.

Partint de l'anàlisi de la realitat del municipi al qual la biblioteca dóna servei i tenint en compte les recomanacions, directrius i normes emanades d'organismes nacionals i internacionals relacionades amb les biblioteques i la lectura pública, s'han analitzat les dades més significatives de l'entorn local, així com les funcions, serveis, recursos, personal i infraestructura actuals de la biblioteca.

La Biblioteca Pública de Maó té característiques específiques que cal explicar abans d'iniciar l'estudi per centrar-ne el contingut. A més de les seves funcions com a biblioteca pública, la biblioteca de Maó té les funcions següents:

- Biblioteca Pública de l'Estat: la Biblioteca Pública de Maó pertany a la Xarxa de Biblioteques Públiques de l'Estat i, com a tal, té, a més de la funció pròpia de biblioteca pública, la de conservadora del patrimoni bibliogràfic.
- Biblioteca Insular de Menorca: el Mapa de lectura pública de Menorca atorga a aquesta biblioteca la categoria de biblioteca insular i, com a tal, és la capdavantera del Sistema de Lectura Pública de Menorca, que li assigna funcions específiques.
- Biblioteca Central Urbana: s'anomena central urbana la biblioteca que dóna suport a altres serveis de biblioteca pública del municipi. En el cas de Maó, hi ha un únic servei de biblioteca pública, però hi ha altres biblioteques o col·leccions d'interès amb què, d'acord amb el Servei Coordinador de Biblioteques, hauria de mirar d'establir sinergies per donar un servei més complet i coherent en el municipi.

En aquest estudi es tractaran de forma separada la faceta de biblioteca pública, tal com la defineix l'IFLA¹, de la de biblioteca patrimonial. Ambdues són importants per a la planificació, però la primera cal incloure-la dins l'anàlisi del Sistema de Lectura Pública de Menorca, juntament amb les anàlisis de la resta dels municipis, i, en canvi, la segona és pròpia i exclusiva de la Biblioteca Pública de Maó.

Dins el Sistema de Lectura Pública de Menorca, la Biblioteca Pública de Maó exerceix la competència de biblioteca insular, funció que tractarem en el Pla de lectura de Menorca.

A partir dels plans municipals de les biblioteques, que han elaborat els tècnics de cada municipi juntament amb el Servei Coordinador de Biblioteques, s'ha d'elaborar el Pla insular de biblioteques de Menorca, instrument de gestió i planificació a escala insular, que ha de donar coherència al Sistema Públic de Lectura de Menorca.

Aquest pla s'ha fet, generalment, sobre la base de les dades estadístiques de 2013, darreres dades disponibles en iniciar aquest estudi (en cas contrari, així es fa constar).

Esperam que aquest document sigui d'utilitat tant als professionals de la biblioteca, com als responsables polítics de l'Ajuntament.

¹ «L'objectiu principal de la biblioteca pública és proporcionar recursos i serveis en diferents mitjans per atendre les necessitats de les persones i els grups pel que fa a l'educació, la informació i el desenvolupament personal, incloent-hi l'esbarjo i el lleure. Les biblioteques públiques exerceixen una funció important en el desenvolupament i la continuïtat d'una societat democràtica, per tal com ofereixen accés individual a un ampli i variat ventall de coneixements, idees i opinions». *Directrius de la IFLA per al servei de les biblioteques públiques*. Segona edició revisada. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2013.

1. Anàlisi de l'entorn

1.1. Dades sobre el municipi i la població

Maó és un municipi situat a l'est de Menorca. Té una població de 28.765 habitants en una extensió de 117,05² km², amb una densitat de població de 245,75 habitants per km².

El 87,45 % de la població es concentra en el nucli urbà, mentre que només el 4,75 % està disseminada pel municipi, i la resta, el 7,80% de la població, resideix a les nou urbanitzacions i a les dues parròquies del municipi. Veiem, doncs, que té una forta concentració dels residents en el nucli urbà.

El municipi de Maó té 80,24 km de costa, sense comptar els illots. La major part d'aquesta línia de costa està ocupada pel Parc Natural de s'Albufera des Grau.

Maó disposa de dues parròquies o nuclis històrics de població, Lluçmaçanes i Sant Climent, que, juntament amb les noves urbanitzacions de s'Altra Banda i la urbanització d'interior Binixíquer, són nuclis de primera residència; en canvi, les tres noves urbanitzacions de la costa (es Canutells, Caparrot i Binidalí), juntament amb les tradicionals des Murta i sa Mesquida, responen a nuclis de segona residència.

QUADRE 1. Distribució dels habitants per unitats de població

MAÓ	28.765
Binixíquer	424
Es Canutells	130
Caparrot	53
Es Grau	163
Cala Llonga	437
Sa Mesquida	72
Es Murta	54
Sant Antoni	96
Lluçmaçanes	195
Maó	25.154
Poima	3
Disseminat	1.366
Sant Climent	543
Binidalí	75

² Dades de l'IDE Menorca [Consulta, juliol de 2014].

Maó està a 2,8 km des Castell i a 5 km de Sant Lluís. La població és el principal nucli de comunicacions de Menorca, tant dins com fora de l'illa.

1.2. Dades socioeconòmiques

Maó tenia l'any 2013 un total de 28.765 habitants. En els deu darrers anys, Maó ha incrementat la població el 10,35 %. L'INE fa una aproximació negativa per a la població de les Illes Balears en els propers deu anys i preveu per a l'any 2023 una davallada d'un 0,7 % de la població total.

QUADRE 2. Distribució de la població per sexe i grups d'edat³

Maó	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	+ 80	TOTAL
Homes	1.644	1.438	1.630	2.547	2.467	1741	1364	803	468	14.102
Dones	1.561	1.387	1.707	2.602	2.313	1786	1406	1045	856	14.663
TOTAL	3.205	2.825	3.337	5.149	4.780	3.527	2.770	1.848	1.324	28.765

Aquestes dades, com a la resta de poblacions menorquines, mostren un important salt de població entre la generació dels 20-29 anys i la dels 30-39 anys.

A Maó es detecta una tendència a la recuperació de la natalitat.

La mitjana d'edat dels maonesos estaria en els 40-41 anys. Ens els darrers quinze anys, aquesta edat mitjana s'ha mantingut força estable:

QUADRE 3. Evolució de la mitjana d'edat de la població

Per aprofundir una mica més en les dades de població i les conseqüències del seu envelliment, ens fixarem breument en les dades d'índex d'envelliment, l'índex de reemplaçament i la taxa de dependència.

Edat mitjana	
2013	40,41
2008	39,17
2003	39,16
1998	39,92

S'entén per índex d'envelliment la relació entre la població major de 64 anys i la població menor de 16, que vindrà expressada en percentatge i indicarà el nombre de persones majors de 64 anys per cada 100 joves menors de 16. Si l'índex és superior a 100, això indica més gent gran que jove.

Els altres dos indicadors responen a la població activa. La taxa de dependència és la relació entre la població en edat activa i la que no ho està. Expressat en % significa el nombre de persones dependents per cada 100 persones potencialment en actiu. I, amb l'índex de reemplaçament o de recanvi, veurem la relació de persones que, en els propers anys, sortiran

³ INE.

de la població activa en relació amb els que just s'hi han incorporat els darrers anys. Expressat en % ve a significar el nombre de persones que en sortiran per cada 100 que s'hi incorporen. L'índex inferior a 100 indica que s'hi incorporen més persones de les que en surten.

QUADRE 4. Índex d'envelliment, de reemplaçament i taxa de dependència

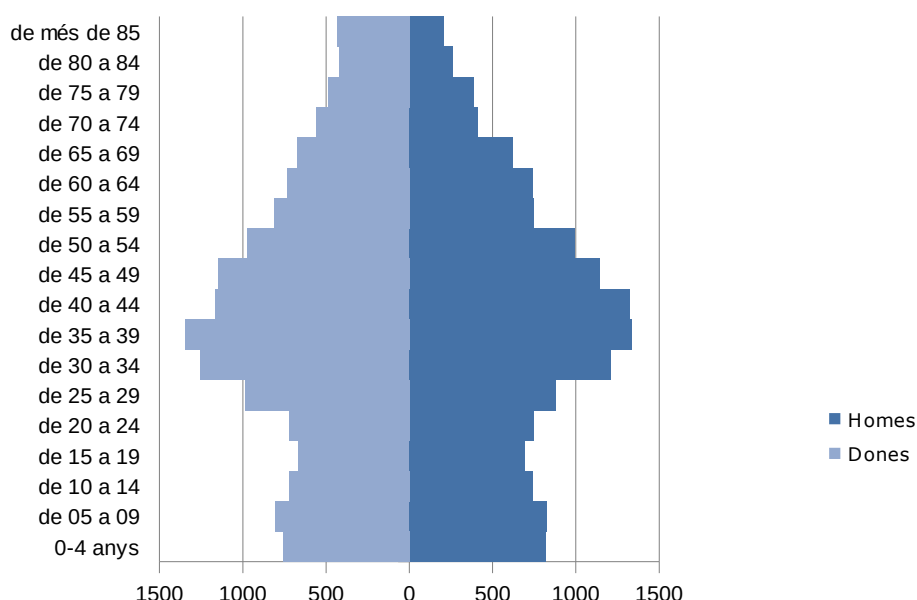
	Maó
ÍNDEX D'ENVELLIMENT	90,16
TAXA DE DEPENDÈNCIA	48,66
ÍNDEX DE REEMPLAÇAMENT	100,61

En el cas de Maó, palesam que l'índex d'envelliment és inferior a 100, de tal manera que hi ha més gent de menys de 16 anys que major de 64. Respecte de les dades de població activa, veiem que l'índex de reemplaçament en aquest moment està pràcticament en equilibri: hi ha tanta gent que surt de l'edat activa com gent que hi entra; però la taxa de dependència és encara positiva, de manera que per cada 100 maonesos en actiu n'hi ha 48 en edat no activa.

Si comparam aquestes dades amb la mitjana nacional, veurem que l'índex d'envelliment és menor que el del conjunt de l'Estat, que és de 109,53, com també ho és la taxa de dependència, que se situa en el 51.

El següent gràfic ens mostra la imatge de la població de Maó:

GRÀFIC 1. Distribució de la població per sexe i grups d'edat

Aquestes dades treuen cap en aquest estudi per inferir conclusions a favor d'una programació del servei bibliotecari a llarg termini, tenint present l'evolució de la població i les necessitats

dels diferents grups d'edat, que hauran de quedar reflectits en l'espai, els fons i les activitats.

Per aquest motiu, preferirem treballar amb el següent quadre de població, que ens mostra la distribució per grups més homogenis en les necessitats i la utilització de la biblioteca: preescolar, escolars de primària, joves, adults i jubilats. Les dades que ofereix l'INE divideixen la població per quinquennis, de manera que no coincideixen exactament amb la definició, especialment el grup format pels de 10 a 14 anys. A les biblioteques, aquest grup es dividiria entre els de 10 i 11, que formarien part del grup anterior dels escolars de primària, i els de 12 a 14, que formarien part del grup superior, atès que és en aquest moment quan abandonen la biblioteca infantil per passar a formar part de la d'adults.

QUADRE 5. Distribució de la població per franges d'edat segons ús de la biblioteca

MAÓ	0-4	5-14	15-19	20-64	+ 65	TOTAL
Homes	821	1.567	694	9.129	1.891	14.102
Dones	757	1.527	664	9.142	2.573	14.663
TOTAL	1.578	3.094	1.358	18.271	4.464	28.765

1.2.2. Origen de la població

En relació amb l'origen dels residents, el 57,13 % són nascuts a les Illes Balears⁴, el 22,86 % són nascuts a la resta d'Espanya i el 20,01 % dels residents són estrangers, amb la distribució següent:

QUADRE 6. Origen de la població estrangera

UE	Europeus NC	Africans	Americans	Asiàtics
1.460	57	1.004	1.556	186
34,25%	1,34%	23,55%	36,50%	4,36%

Entre els residents estrangers de la Unió Europea, el 35,21 % corresponen a anglesos, seguits d'italians i romanesos, a l'entorn del 18 %. Entre els africans, com a la resta de Menorca, destaquen els marroquins, que en aquest cas suposen el 85,16 % i, entre els americans, destaquen els equatorians, amb el 29,24%, seguits dels bolivians amb el 22,5%.

1.2.3. Ocupació

Una mitjana del 48,62 % dels maonesos en edat de treballar han estan afiliats a la Seguretat

⁴ Les dades oficials no permeten la distinció per illa i la dada d'origen per municipi és errònia, atès que, durant molts anys, la major part dels habitants de Menorca constaven com a nascuts a Maó, on es troba l'hospital de l'illa.

Social durant 2013. D'entre la resta de maonesos en edat de treballar, el 12,42 % han estat apuntats al SOIB per a la recerca de feina. El municipi de Maó genera més llocs de treball que treballadors afiliats a la Seguretat Social té.

QUADRE 7. Ocupació ⁵

Distribució de l'ocupació al municipi			
	Règim general	Autònoms	Altres
	8.442	2.008	491
Agrícola-ramader-pesquer	0,1%	3,2%	
Indústria	7,8%	7,1%	
Construcció	5,9%	13,4%	
Comerç	19,6%	27,7%	
Hoteleria i restauració	13,0%	13,1%	
Resta de serveis	53,6%	35,5%	
Atur			
Població entre els 15 i els 64 anys		19.629	
Cotitzants a la Seguretat Social		9.543	
Demandants d'ocupació aturats		2.439	
Distribució de l'atur			
Dones		47,1%	
Joves <25 anys aturats		10,1%	
Majors 45 anys		36,0%	
Llarga durada		33,6%	
Discapacitats		3,9%	
Total aturats estrangers		22,5%	
Estrangers UE		15,8%	
Estrangers no UE		84,2%	

1.3. Entitats i equipaments educatius i socioculturals

El municipi de Maó disposa de les següents entitats i equipaments educatius i socioculturals, principals competidors/col·laboradors de la biblioteca. Són competidors en tant que organitzen actes que poden ser paral·lels als que organitza la biblioteca, tant en horaris com en temàtiques, i s'adrecen als mateixos usuaris. Serien col·laboradors si aconseguíssim una política d'informació mútua i d'organització col·laborativa per desenvolupar actes conjuntament o bé en coordinació per no repetir-nos. Amb aquest tipus de col·laboració, aconseguiríem també un mitjà de difusió de les nostres activitats molt superior a l'actual.

⁵ Anuari estadístic municipal de 2013, ofert per la Conselleria d'Economia i Competitivitat del Govern de les Illes Balears: <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M08100212155817041390&lang=CA&cont=22012>.

Educatius:

- Centres d'educació infantil - 1r cicle
 - EI Fort de l'Eau
 - EI Es Passerells
 - EI Es Busquerets
 - EI Sant Climent
 - EI Cap de Creus
 - EI Magdalena Humbert
- Centres d'educació infantil - 2n cicle
 - EEI Sant Climent
- Centres públics de primària
 - CEIP Tramuntana (rural)
 - CEIP Mateu Fontirroig
 - CEIP Mare de Déu de Gràcia
 - CEIP Antoni Juan
 - CEIP Sa Graduada
 - CEIP Mare de Déu del Carme
 - CEIP Maria Lluïsa Serra
- Centres concertats primària/secundària
 - Col·legi La Salle
 - Col·legi Sant Josep
 - Col·legi Cor de Maria
- Instituts públics de secundària
 - IES Joan Ramis i Ramis
 - IES Cap de Llevant
 - IES Pasqual Calbó i Caldés
 - Escola d'Art de Menorca
- Escola d'Adults de Maó
- Universitat Internacional de Menorca Illa del Rei (UIMIR)
- Escoles municipals de música, pintura i ceràmica
- Escola Oficial d'Idiomes

Culturals:

- Ateneu de Maó
- Amics de s'Òpera de Maó – Fundació Menorquina de l'Òpera
- Orfeó Maonès

- Joventuts Musicals de Maó
- Institut Menorquí d'Estudis
- Fundació de l'Orgue de Santa Maria
- Geganters de Maó
- La Clota Companyia de Teatre
- Museu de Menorca

2. La Biblioteca Pública de Maó

2.1. Una mica d'història

Maó compta amb una tradició bibliogràfica excepcional, gràcies al seu port i la seva consegüent connectivitat marítima al llarg de la història. No debades, ja el 1778, el grup il·lustrat menorquí hi crea una biblioteca comuna sota el lema "Studio et Amore", conscients que els llibres — entesos en el sentit més ampli— eren el pilar d'una comunitat. La incidència de la Il·lustració a l'illa, així com una capitalitat cultural indiscutible de la ciutat, amb vocació i abast europeus, enceten un procés històric i imprimeixen una dinàmica patrimonial i bibliòfila, singular i excel·lent, que, una centúria després, acaba desembocant en el naixement de la institució.

La Biblioteca Pública de Maó es creà mitjançant RO de 21 de novembre de 1861. Cercant documents que ens mostressin com era en aquell temps, hem pogut comprovar que la data d'aquesta disposició no deixa de ser anecdòtica, ja que, com diem, la creació de la biblioteca respon a un procés que havia començat molts anys abans.

D'aquests antecedents més llunyans ens dona notícia un volum que l'historiador i arxiver Francesc Hernández Sanz afegí a l'Arxiu Municipal, el qual conté les actes i els estatuts de la Societat Maonesa de Cultura. La concepció d'una biblioteca compartida pels ciutadans en aquell temps és un fet aïllat i insòlit, que mostra el grau d'assumpció que aquella societat maonesa tenia dels principis d'emancipació intel·lectual de l'home setcentista.

Altrament, la desamortització dels convents i l'exclaustració dels religiosos, el 1835, deixa abandonades les propietats religioses que l'Estat no havia venut de forma immediata, entre les quals les biblioteques del convents.

També, existeix un altre precedent molt clar a la RO, tramesa pel governador de les Illes a l'Ajuntament de Maó:

"Enterada S. M. la Reina gobernadora del oficio de VS número 110, con el que dirigió los inventarios pertenecientes a los archivos y bibliotecas de conventos suprimidos en Mahón, se ha servido aprobar el proyecto de que se forme con estos libros una Biblioteca en aquella ciudad, siempre que esto no produzca gastos ni sueldo de empleados, a cuyo fin, oyendo VS a la comisión encargada de la formación de dichos inventarios y si es necesario a la Diputación provincial, propondrá los medios y arbitrios de llevarse a cabo en términos económicos. Al mismo tiempo, es la voluntad de SM que VS de las gracias en su Real Nombre a dicha comisión por su laboriosidad y desinterés y que se remita una nota de los cuadros de pinturas a la

Academia de San Fernando como lo hago con esta fecha para los efectos convenientes. Lo digo a VS de Real Orden para su conocimiento y efectos correspondientes. Dios guarde a VS muchos años. Madrid, 11 de julio de 1836. Rivas, gobernador civil de las Islas Baleares: es copia.”

Arran d'aquest decret, el Ministeri de Foment, la Diputació, l'Ajuntament, la Delegació del Govern a les Illes i la Subdelegació a Menorca tracten de coordinar-se per trobar un local i una persona que s'encarregui de dur-lo a efecte; la veritat és que sense més resultats que la correspondència creuada entre aquestes institucions, que conserva l'Arxiu Municipal, i una ubicació provisional per als llibres dels convents maonesos i dels de Sant Diego, en el convent del Carme de Maó.

La falta de mitjans per realitzar tal projecte fou la causa que no arribés a bon terme en un primer moment. Era tan innovador que no hi havia comparances possibles ni models a seguir. Tinguem en compte que no és fins almenys deu anys més tard que el govern central començà a crear, molt a poc a poc, una xarxa de biblioteques públiques a partir dels llibres que havien estat desamortitzats. No fou fins molt més tard encara, el 1858, que creà un cos de funcionaris per gestionar aquell patrimoni cultural desamortitzat.

Finalment, els ciutadans de Maó veuen escoltada la seva proposta. Conten els primers cronistes que és el subgovernador Agustín Sevilla qui impulsà novament la creació de la biblioteca, la qual ara assumeix la vocació insular. Les gestions que realitza donen lloc al decret de creació de 1861. Llavors no hi havia, segur, més d'una dotzena de biblioteques públiques a Espanya.

A conseqüència d'aquesta disposició, el 1864 es destinen 1.000 escuts per a les despeses que hi fessin falta i s'hi nomena el primer director, el prevere maonès i naturalista Francesc Cardona i Orfila.

El 1866, arriba un jove bibliotecari, Ramón Álvarez de la Braña, qui, l'any següent, obre al públic la biblioteca. Col·laborador de la premsa local, especialment del *Diario de Mahón*, publica aquell mateix any una memòria que conté nombroses dades sobre l'estat de la biblioteca en els anys precedents. Acomplerts els seus compromisos a Maó, el nostre bibliotecari es trasllada a la Península. Allà publica també moltes obres sobre paleografia, descripció de monuments, guies de viatges, història, etc.

La tornada al present ens condueix al tòpic. Com s'imaginaven que seria la biblioteca després de 150 anys aquells primers directors? Ara, ens crida l'atenció la convivència harmònica entre aquells vellíssims manuscrits i els ordinadors, DVD, contes il·lustrats, novel·les i llibres de divulgació que acaparen l'interès dels usuaris actuals. Del limitadíssim rang de consultes que llavors tenia aquella biblioteca incipient, destinada al servei d'una població bàsicament

analfabeta, a les visites que rep ara hi ha un salt quantitatiu i qualitatiu, del qual ens afalaga considerar-nos partícips.

L'any 1948, es trasllada des del convent de Sant Francesc a l'edifici de Can Mercadal sota el nom de "Palacio de Archivos, Bibliotecas y Museos", que integra al mateix edifici el Museu i l'Arxiu Històric Municipal. L'any 1957, aquesta institució passa a ser Casa de Cultura, la qual inclou també l'Arxiu Històric de Protocols, que s'havia creat l'any 1952. El 1984, el Museu torna al convent de Sant Francesc com a centre independent de la Biblioteca Arxiu.

Mitjançant el RD 3040/1983 i conveni publicat en el BOE de dia 18 gener de 1985, l'Estat transfereix la gestió de l'Arxiu i la Biblioteca al Govern de les Illes Balears.

Com a nota general, convé dir que l'etapa oberta amb la transferència de gestió a la Comunitat Autònoma va estar caracteritzada per una evolució continuada i una marcada col·laboració entre els responsables culturals del Ministeri i el Govern de les Illes Balears.

La Llei de 3/2011, de 25 de març, de delegació de competències al Consell Insular de Menorca de les facultats que, com a administració gestora, exerceix ara l'Administració de la CAIB en relació amb el Museu de Menorca i la Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric de Maó, institucions culturals de titularitat estatal, obre una nova etapa en la gestió d'aquest centre, que, com a Biblioteca Central Insular, assumeix responsabilitats noves dins del conjunt bibliotecari de Menorca.

L'any 2006, el Parlament de les Illes Balears aprova la Llei 19/2006, de 23 d'octubre, del Sistema Bibliotecari de les Illes Balears, mitjançant la qual la Biblioteca Pública de Maó s'incorpora d'ofici a la Xarxa de Biblioteques de Menorca.

El 18 d'abril de 2011 s'aprova el Mapa de lectura pública de Menorca, que atorga a la Biblioteca Pública de Maó la categoria de biblioteca insular, tot i que no defineix l'adequació dels paràmetres.

No és, emperò, fins al setembre de 2011, amb la delegació de les competències de gestió de la Biblioteca al Consell Insular de Menorca⁶, que la incorporació a la Xarxa de Biblioteques de Menorca es comença a fer efectiva.

⁶ Llei 3/2011, de 25 de març, de delegació de competències al Consell Insular de Menorca de les facultats que, com a administració gestora, exerceix ara l'Administració de la CAIB en relació amb el Museu de Menorca i la Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric de Maó, institucions culturals de titularitat estatal.

2.2. Estat de la biblioteca respecte del Mapa de lectura pública de Menorca

QUADRE 8. Comparativa entre les previsions del Mapa de lectura i la situació actual de la Biblioteca

	PREVISIÓ MAPA	2013
PER HABITANTS	28.765	28.765
FONS		
Documents de lliure accés	2	
FONS GENERAL	35.922	39.097
ADULTS	27.303	29.318
Llibres	24.556	23.921
Audiovisuals	2.747	5.397
INFANTIL	8.618	9.779
Llibres	7.750	7.839
Audiovisuals	860	1.940
TÍTOLS DE DIARIS I REVISTES	144	118
ADULTS	109	109
INFANTIL	35	9
EQUIPAMENTS		
Llocs de consulta	134	110
Punts informàtics	18	19
	15	0
PERSONAL		
Total	9	9
A1 tècnic de biblioteca	1	1
A2 tècnic de biblioteca	2	2
C1 tècnic auxiliar de biblioteca	6	3
C2/AP (recomanació)	2	3
HORES SETMANALS DE SERVEI		
Hores d'obertura al públic	40	39
INSTAL·LACIONS		
Superfície total construïda	1.721	2.500
Superfície útil	1.324	1.000
ÀREA D'ACOLLIDA	311	
Espai d'informació i recepció	99	30
Espai de promoció	212	
Sala polivalent	83	75
Sala de formació permanent	55	
Sala de treball en grup	58	
ADULTS	38	
INFANTIL	20	
ÀREA DE LECTURA	897	
Espai d'adults	612	
Llibres i audiovisuals	568	337
Diaris i revistes	19	115
Espai infantil	285	159
ÀREA DE GESTIÓ	116	
Despatx de direcció	15	16
Espai de treball personal	43	110
Magatzem	10	300
Dipòsit documental	38	490
Espai de descans	10	61

El Mapa de lectura pública de Menorca⁷ estableix els paràmetres mínims que cada biblioteca ha de complir en matèria de fons, llocs de treball o consulta, metres quadrats, personal i titulació i horaris d'obertura. El Mapa transposa els paràmetres de biblioteca pública de les Illes Balears aprovats pel Govern⁸.

Abans d'entrar en l'anàlisi de la situació actual, cal tenir presents dues qüestions al respecte del Mapa de lectura: en primer lloc, el Mapa es basa únicament en el factor dels habitants i del nombre de biblioteques del municipi, però no estableix paràmetres per a les biblioteques insulars, tasca que va diferir al Pla de biblioteques de Menorca.

Per aquest motiu, aquest document tractarà únicament la Biblioteca Pública de Maó com una biblioteca pública, aplicant els paràmetres d'un municipi d'entre 20.000 i 30.000 habitants. Aquest estudi s'haurà de completar en el Pla de biblioteques de Menorca, que haurà d'establir criteris per determinar el plus que cal requerir a la biblioteca insular.

2.3. Funcions

La Biblioteca Pública de Maó assumeix les fites expressades com a funcions pròpies de les biblioteques públiques en el Manifest IFLA/UNESCO sobre la biblioteca pública⁹ de l'any 1994, i les seves successives actualitzacions, així com les definides per la Llei 19/2006, de 23 de novembre, del sistema bibliotecari de les Illes Balears, les quals podríem resumir de la forma següent:

- Donar oportunitats per al desenvolupament personal i creatiu, mitjançant l'accés al coneixement del llegat cultural i científic.
- Crear i fomentar els hàbits de lectura en fillets i filletes des dels primers anys, com a eina per estimular la imaginació i la creativitat.
- Donar suport tant a la formació individual i la formació autodidacta com a la formació acadèmica en tots els nivells, i participar en les activitats i els programes d'alfabetització per a totes les edats.
- Participar en el foment i la normalització lingüística de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears.
- Encoratjar el diàleg intercultural i afavorir la diversitat cultural, dotant de col·leccions i recursos per atendre la diversitat lingüística i cultural i les demandes dels usuaris, amb especial atenció a les persones amb necessitats especials.

⁷ Mapa de lectura pública de Menorca aprovat pel Consell Executiu en sessió ordinària de 18 d'abril de 2011.

⁸ Aprovats per Acord del Consell del Govern de les Illes Balears de 21 de gener de 2011 i publicat en el BOIB núm. 17 de 3 de febrer de 2011.

⁹ Manifest de l'IFLA/UNESCO sobre la biblioteca pública http://www.cobdc.org/publica/manifestos/manifest_bp.html.

- Promoure el coneixement i l'estudi de les llengües, especialment les dels grups amb representació en la comunitat, com a forma d'aprofundir en la comunicació.
- Donar suport a la tradició oral.
- Recaptar, conservar i difondre els testimonis de la cultura local en qualsevol suport físic.
- Garantir l'accés dels ciutadans a tota mena d'informació de la comunitat.
- Ser el nexa entre els ciutadans i els recursos i serveis d'informació de les administracions públiques i altres entitats.
- Proveir de serveis informatius adients les empreses, les associacions i els grups d'interès d'àmbit local.
- Facilitar l'aprenentatge en l'ús de la informació i dels mitjans informàtics per accedir-hi.

Com veiem, les funcions de la biblioteca van molt més enllà de la simple adquisició i préstec i se li atorga un paper destacat dins la comunitat tant per a la formació dels seus membres com per a la seva cohesió social.

L'assoliment d'aquests objectius o funcions requereix el desenvolupament d'uns serveis d'accés universal, d'uns recursos suficients i de qualitat, d'una infraestructura que permeti el seu desenvolupament en espais diferenciats i d'un personal amb capacitat per assolir-los. La manca de personal i d'espai fan que algunes d'aquestes funcions no es puguin desenvolupar suficientment.

La Biblioteca Pública de Maó, com a biblioteca insular de Menorca, vol ser referent quant a la forma de gestionar els serveis o d'incorporar-ne. Intentam aproximar-nos a allò que es diu **gestió de qualitat:**

Tenim una **missió** definida com a biblioteca pública, generada entre totes les persones que fan feina al centre, que acabam d'exposar.

Potenciam els serveis d'informació local (tauler d'anuncis, pàgina web, Facebook), general (informació electrònica), particular de la biblioteca (web, premsa, telèfon).

Respecte de l'**adquisició de fons bibliogràfics**, intentam afavorir els proveïdors locals en la mesura que és possible, comprant la majoria dels exemplars a llibreters locals. Recorrem a proveïdors de fora de l'illa per a materials especials (cinema i música, bàsicament).

Respecte del **catàleg** està associat al sistema de gestió Absys i permet una sèrie de funcions molt interessants que convindria que la resta de la Xarxa estudiés.

2.4. Serveis i col·leccions

Informació

S'atenen les sol·licituds d'informació i orientació en el funcionament i organització de les diferents seccions, serveis i activitats de la biblioteca.

- **Atenció i assessorament** personalitzat per a l'accés als ordinadors i a l'ús d'Internet.
- **Informació** sobre les col·leccions pròpies i orientació en l'ús del catàleg i dels recursos bibliogràfics.
- **Tauler d'anuncis**, al vestíbul de la biblioteca, a disposició dels usuaris.

Préstec

- **Préstec domiciliari:** Amb aquest servei els usuaris amb carnet de la biblioteca es poden endur al seu domicili fins a vint exemplars de llibres, revistes, música, pel·lícules i altres, amb un límit de quatre exemplars per a cada tipus de material audiovisual, per un període de trenta dies.
- **Préstec interbibliotecari:** Facilitam documents o còpies, provinents d'altres biblioteques, de Menorca o de fora, si és necessari. Procuram sol·licitar aquests préstecs a biblioteques que segueixen les mateixes pautes que la nostra, per tal que aquest servei sigui gratuït. Així mateix, aquesta biblioteca facilita documents prestables que li són sol·licitats per altres biblioteques.
- **Préstec institucional:** Aquest tipus de préstec s'adreça a entitats i institucions amb la voluntat d'oferir un servei que s'adeqüi millor a les seves necessitats. La durada del préstec i el nombre de volums prestats s'acordarà amb el centre sol·licitant. Per emprar aquest servei, han de sol·licitar un carnet institucional.
- **Préstec de llibres electrònics:** E-bookmenorca (<http://www.ebookmenorca.org>) és la biblioteca de llibres digitals a disposició dels socis de la Biblioteca Pública de Maó i de la resta de les biblioteques de la Xarxa de Menorca, per tal de facilitar l'accés a la lectura de llibres en suport electrònic. E-bookmenorca permet agafar en préstec les principals novetats editorials en format digital per poder-les llegir en diferents dispositius: tauletes, telèfons intel·ligents, ordinadors personals, lectors de llibres electrònics, TV amb Internet, etc.
- **Autopréstec:** Disposam d'una màquina d'autopréstec per tal que els usuaris puguin fer ells mateixos el préstec sense anar al taulell.

El mes de setembre de 2014, hem començat a posar en marxa un nou servei d'**autopréstec** finançat en part pel Ministeri de Cultura (màquina d'autopréstec i arcs

antifurt, a més de dues estacions de servei) i en part per la biblioteca, que ha hagut de pagar les etiquetes intel·ligents, que contenen la informació necessària per realitzar el préstec. Durant el 2015, s'ha de completar la transició a aquest nou sistema, que permetrà l'autonomia per part de l'usuari, tant pel que fa al préstec com pel que fa a la devolució.

El Ministeri ha enviat una sola màquina i en necessitaríem com a mínim una altra per a la primera planta, per tal que el servei eviti feina a las persones que es dediquen a atendre el públic i aquestes puguin redirigir el seu temps a un millor servei d'informació i orientació a l'usuari.

També seria interessant poder renovar l'**autoservei d'impressions i fotocòpies** per al públic, gràcies a una nova impressora amb moneder més moderna.

Serveis i tràmits en línia

Aquest servei permet realitzar les següents consultes i sol·licituds des de casa:

- Consultar el catàleg de la biblioteca (OPAC)
- Recordar els articles prestats i les dates de devolució
- Reservar nous articles i/o renovar préstecs
- Fer propostes de compra (desiderates)
- Reservar la sala d'actes
- Sol·licitud de préstec interbibliotecari
- Sol·licitud de carnet institucional
- Sol·licitud de visites guiades
- Accés al servei "Pregunteu, les biblioteques responen"
- Demanar qualsevol informació a través de l'adreça electrònica: info@biblioma.es

Lectura en sala

Tenim un total de 75 llocs de lectura localitzats a l'hemeroteca i a la sala de lectura de la primera planta.

Ordinadors i Wi-Fi

Tenim 19 ordinadors, que es poden emprar en torns de seixanta minuts; dos són de consulta ràpida (amb torns de trenta minuts). Tots estan equipats amb un sistema operatiu Windows. Aquest servei és gratuït. També, disposem de xarxa Wi-Fi a tot l'edifici per connectar-se a Internet amb portàtils i d'altres dispositius propis. Els ordinadors compten amb impressora,

també a disposició del públic.

Reprografia

Disposam d'una fotocopiadora impressora, en règim d'autoservei, connectada als ordinadors. A més, tenim aparells de lectura, impressió i digitalització de microformes.

Sala d'actes

Disposa de cinquanta cadires i està equipada amb aparells de projecció d'imatge i so. Està a disposició dels grups i entitats que la sol·licitin, mitjançant el formulari de la pàgina web. L'horari d'aquesta sala és el general de la biblioteca, tot i que és possible ampliar-lo, mitjançant la contractació d'un servei de vigilància que abonen els promotors de l'activitat (el cost d'aquest servei especial, el 2014, era de 15 €/hora, amb una contractació mínima de dues h per sessió).

Visites i dinamització

Organitzam visites guiades per a escolars, instituts, associacions i totes les persones interessades a conèixer la biblioteca més en profunditat.

- **Visites generals:** explicam com estan organitzats el fons, com trobar-los amb facilitat, els serveis que oferim, així com visites als dipòsits de fons general i antic.
- **Visites a la carta:** adreçades a grups segons les seves necessitats o atenent els temes que estiguin estudiant en el cas de visites escolars o d'instituts.

Extensió bibliotecària

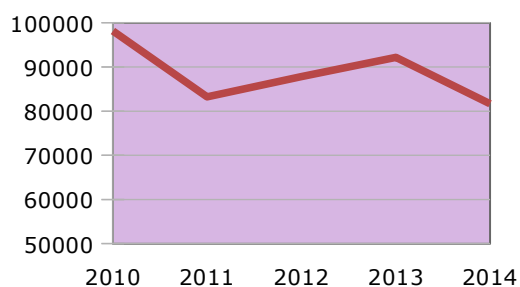
La biblioteca manté un petit lot de llibres infantils a la sala d'espera de pediatria del Centre de Salut Dalt Sant Joan (Ib-Salut). A més, envia lots trimestralment al Centre Penitenciari de Menorca.

2.5. La biblioteca en dades

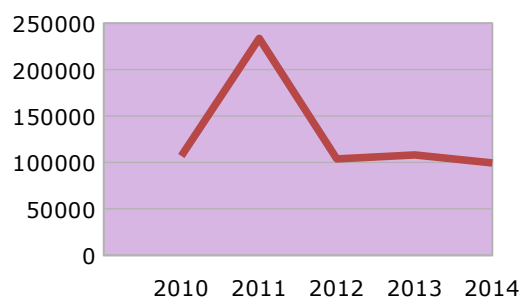
QUADRE 9. Evolució estadística de l'ús dels serveis

	2010	2011	2012	2013	214	TOTAL
Usuaris	106.751	233.533	103.879	108.189	99.347	651.699
Préstecs	98.158	83.214	87.848	92.148	81.629	442.997
Socis actius	5.545	7.582	5.717	5.310	5.278	29.432
Internet	19.941	23.627	26.901	27.646	28.098	126.213
Socis actius Internet	2.315	1.988	1.708	1.898	1.809	9.718

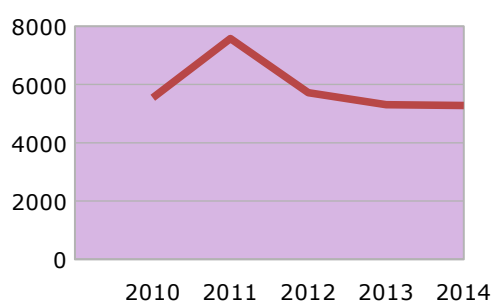
PRÉSTEC

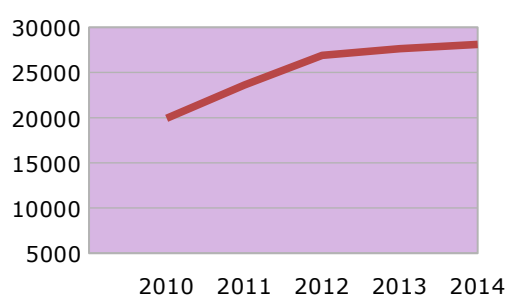
USUARIS

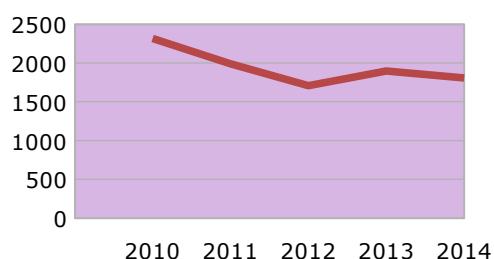
SOCIS ACTIUS

INTERNET

SOCIS ACTIUS INTERNET

2.6. Els recursos d'informació

QUADRE 10. Evolució de l'estat dels recursos d'informació

	2010	2011	2012	2013	2014	TOTAL	REPOSICIÓ
Adquisicions	5.514	3.178	3.501	4.935	3.654	20.782	23,56%
Fons	114.210	105.060	112.335	114.092	88.210		

D'aquest quadre, cal destacar que el fons passa dels 114.092 documents el 2013 als 88.210 el 2014. Aquesta davallada és deguda al canvi de criteri en el recompte del fons per adaptar-se al criteri establert pel Servei Coordinador de Biblioteques, que estableix que s'ha de separar el fons propi de la biblioteca pública dels fons patrimonials, que aconsegueixen una altra funció. Per

aquest motiu, la xifra de 2014 correspon als llibres de biblioteca pública, als quals cal sumar 26.541 documents corresponents a fons antics i fons especials de la Biblioteca Pública de Maó.

L'índex de reposició que hauria de ser del 33,33 % és de 23,56 %, massa baix, fet que indicaria un fons envellit.

Pel que fa a la pàgina web, en aquests moments està en fase d'actualització i quedarà enllestida dins l'any 2015. Respecte del catàleg, podríem introduir millores afegint els mòduls Absys diginet i Mopac. El primer mòdul permet la integració d'informació en format digital (portades, índex escanejats, etc.) o els mateixos documents digitals en un context híbrid, que ofereix de forma conjunta els continguts físics i digitals; al seu torn, Mopac és una web app de l'Opac, d'Absysnet 2.0, és a dir, una interfície dissenyada per a mòbils, d'ús senzill i ràpid.

2.7. Edifici. Can Mercadal

L'edifici de Can Mercadal allotja la Biblioteca Pública de Maó i l'Arxiu Històric de Maó. La Biblioteca ocupa la planta baixa i el primer pis. El segon pis alberga el fons de l'Arxiu Històric i el fons antic, a més de les col·leccions especials de la Biblioteca.

A la mateixa biblioteca es poden consultar els fons de l'Arxiu Històric de Maó.

Tot i que l'edifici ocupa 2.500 m², l'espai útil de la planta baixa i el primer pis ocupen 1.000 m², per sota del que estableixen els paràmetres de biblioteca pública.

Durant el 2014, s'ha restaurat la façana lateral de l'edifici i la part baixa de la façana principal. Així mateix, el Ministeri de Cultura dotarà Can Mercadal d'un nou sistema de climatització de tot l'edifici que comportarà millores, objectives i substancials, tant pel que fa a la conservació dels fons com pel que fa a la comoditat dels usuaris.

2.8. Personal

Els paràmetres estableixen que aquesta biblioteca hauria de tenir 1 director, 2 tècnics i 6 auxiliars de biblioteca, i recomanen que hi hagi també 2 ordenances de suport.

Actualment, la biblioteca disposa d'1 director, 2 tècnics, 4 auxiliars i 3 ordenances, més 1 tècnic de suport que es contracta deu mesos l'any, pagat amb el pressupost de la biblioteca.

Veiem, doncs, que d'acord amb els paràmetres establerts, la biblioteca estaria ben dimensionada pel que fa al personal, però en aquest cas hem de tenir present que a més de la funció de biblioteca pública, assumeix la funció d'arxiu històric, que requereix un personal específic i fix. Per altra banda, la funció de biblioteca insular requereix també personal especialitzat, tant pel suport que hauria de poder oferir a la resta de la Xarxa com per funcions

com la del dipòsit legal de Menorca, del qual la Biblioteca és dipositària i que cada vegada exigeix més dedicació especialitzada.

És per tots aquests motius que la llei de traspàs de gestió al Consell Insular preveia un equip de 13 persones, que cal continuar reivindicant per poder acomplir les diferents funcions que actualment té la Biblioteca Pública de Maó. Reclamar la dotació que preveu la llei ha estat, és i serà una de les prioritats de la nova direcció del centre, en pro del benestar dels treballadors i de l'òptima atenció als usuaris.

2.9. Hores de servei setmanal

La biblioteca té un horari setmanal de 44 hores distribuïdes entre matí i capvespre, inclòs el dissabte matí. Tradicionalment, l'horari d'estiu es reduïa substancialment i es tancava el dissabte, amb la qual cosa s'incomplien els paràmetres.

La nova direcció, present a la casa d'ençà de l'octubre de 2014, ha obert els dissabtes dels ponts de Nadal, de Cap d'Any, de Setmana Santa i els de la segona quinzena de juny, abans sempre tancats. Així mateix, l'horari d'hivern s'ha estès fins al 30 de juny, amb tota normalitat.

Durant l'estiu de 2015, tindran lloc les obres de climatització de l'edifici, a càrrec del Ministeri de Cultura. S'ha programat de mantenir l'horari hivernal, amb uns mínims reajustaments imposats per la seguretat, i afavorir també les hores de fresca.

2.10. Finançament i valoració econòmica

Per calcular el pressupost que requereix la Biblioteca Pública de Maó cal tornar al Mapa de Lectura de Menorca. El principal indicador que haurem d'utilitzar és la taxa de reposició de fons.

Per a una població de 28.460 habitants s'estableixen 2 documents per habitant, és a dir 56.920 documents.

La taxa de reposició és un paràmetre fix que estableix que cada 15 anys cal renovar completament el fons de la biblioteca. Si bé en alguns casos aquesta data és massa curta, en altres és realment llarga, per exemple en el cas dels llibres d'informàtica, els best-sellers, els llibres de literatura infantil, les guies de viatges, etc., que tenen una vigència molt inferior, ja sigui pel contingut o per l'estat físic (llibre infantil); per aquest motiu, la IFLA estableix els 15 anys com a data mitjana de reposició.

En el cas de la Biblioteca Pública de Maó veiem que el ritme d'adquisició ha estat molt desigual d'uns anys a altres, tot i que el pressupost es manté estable. Això ens fa pensar que la partida

per a l'adquisició de documents ha estat utilitzada també per a altres conceptes.

QUADRE 11. Evolució de l'adquisició de fons

2010	2011	2012	2013	2014
5.514	3.178	3.501	4.935	3.654

La taxa de reposició anual seria del 6,66 % del fons. Tenint present que Maó ha de tenir un fons de 57.000 documents, això suposaria 3.796 nous documents anuals; una xifra que, si consultam les estadístiques, veiem que s'acompleix pràcticament cada any. Per tant, conclouríem que el pressupost és l'adient per a l'adquisició de fons.

Però si tenim present que la Biblioteca disposa de 88.210 documents, calculant la taxa de reposició, hauria d'adquirir 5.822 documents anuals per mantenir el fons actualitzat.

Així, tenint en compte que el pressupost és suficient per a l'adquisició que li correspondria com a biblioteca pública, novament caldrà esperar al Pla de biblioteques de Menorca per determinar les necessitats de fons en qualitat de biblioteca insular.

La nova direcció, seguint les indicacions de l'acord pres per la Comissió Paritària entre el Consell Insular de Menorca i el Govern de les Illes Balears, ha aconseguit tancar el pressupost de 2014 reconduint les partides pressupostàries per adequar-les a la despesa real. Així mateix, el pressupost de 2015 s'ha presentat d'acord amb una previsió realista de les despeses, amb el suport de l'interventor del Consell Insular de Menorca.

3. Propostes de futur

El gener de 2015, la nova direcció del centre va presentar uns objectius biennals que il·lustraven la voluntat de transformar tant l'essència de la biblioteca com el seu funcionament. Tals finalitats han de servir, com a annex, a l'hora de mostrar la realitat represa i les fites de futur fixades.

Aquell document desglossava dotze àmbits d'actuació, d'acord amb el cicle de millora contínua que comporta la gestió de processos, en una visió integral i abastadora: biblioteca, arxiu, museu, xarxa, institucions, administració, personal, activitats, comunicació, excel·lència, seguretat i participació. La declaració d'intencions s'ha anat materialitzant en decisions i canvis, a més d'un procés de consciència sobre el rol capdavanter que ha d'exercir la Biblioteca Pública de Maó, en qualitat de biblioteca insular.

El Pla de la Biblioteca Pública de Maó es presenta, doncs, en un moment en què s'han aplicat mesures urgents de desfibril·lació, acompanyades d'una reactivació significativa de la promoció de la lectura, en col·laboració amb una llarga llista d'institucions i entitats, de dins i fora de l'illa.

Així mateix, el present document esdevé un gresol, on la direcció ha amalgamat el coneixement expert del Servei Coordinador de Biblioteques de Menorca amb les aportacions dels tècnics de la casa. Tanmateix, el canvi de rumb i la complexitat de rols de la institució obliga que el Pla quedi en certa mesura obert, com a *work in progress*, i que hagi de pivotar, per un temps, entre el realisme de preexistents i l'idealisme d'un somni ja albirat i definit.

Que la Biblioteca Pública de Maó sigui biblioteca pública i integri d'altres dimensions no ha de representar un inconvenient, ans un estímul per convertir-la en punt de referència. Conscientment, aquí hem deixat de banda allò que ens diferencia de la resta de biblioteques municipals, per diversos motius: per equiparar-nos-hi amb humilitat, per focalitzar-nos en els serveis a oferir i per destacar la faceta pública més vívida. Per tant, qualsevol singularitat ha quedat fora i serà tractada en el Pla insular de Biblioteques.

Ens resulta evident que la Biblioteca Pública de Maó requereix un *turnaround* o gir complet. El nostre deure és haver analitzat on som i on volem arribar, i començar a caminar, amb una actitud positiva i optimista, sense caure ni en l'autocomplaença ni en la queixa paralizadora.

El nostre continent, un edifici històric idòniament ubicat, ha anat perdent espai públic, a causa dels tres dipòsits existents —les golfes, la nau de l'entresòl i el magatzem del carrer

d'Oquendo, en el barri d'Andrea Doria. Aquesta restricció espacial ha provocat que les condicions de conservació hagin empitjorat i que s'hagi acumulat i barrejat allò vell, allò antic i allò patrimonial: espai mort sostret a la ciutadania i alhora obstacle per als nous usos bibliotecaris en voga. La nostra visió és que l'edifici de la plaça Conquesta hauria d'esdevenir solament Biblioteca Pública de Maó, *stricto sensu*, a fi de retornar a la comunitat el lliure trànsit pel seu interior, així com de redissenyar les zones en clau contemporània, seguint paradigmes innovadors. I això passa també per l'ocupació de la plaça durant la primavera i l'estiu. En conseqüència, caldria trobar una ubicació diàfana per a l'Arxiu amb unes condicions de seguretat —de *safety* i de *security*— i separar ambdues realitats definitivament.

Un punt i a part mereix la funció de biblioteca central urbana, amb competències de coordinació dels diferents serveis de biblioteca pública del municipi. En el cas de Maó no hi ha cap altra biblioteca pública, però hi ha altres serveis i/o punts de biblioteca actius amb els quals la biblioteca vol establir llaços més estrets de col·laboració i coordinació: la Biblioteca de la Fundació Rubió, ubicada al Claustre del Carme, un servei bibliotecari a mig camí entre la biblioteca pública i la universitària; la col·lecció Hernández Mora-Hernández Sanz, avui ubicada a Ca n'Oliver, un fons fruit del llegat dels hereus del seus creadors; la Biblioteca de l'Ateneu de Maó, una institució centenària que sempre ha mantingut la biblioteca com a part essencial de l'organització, en aquest cas només accessible pels socis; les biblioteques del Museu de Menorca i de l'IME, la primera especialitzada en temes d'arqueologia i art i la segona que es va fornint amb llegats de personatges rellevants dins el món de la cultura i la ciència a Menorca. Aquestes dues darreres han obert les seves portes al públic recentment i en ambdós casos depenen del Consell Insular, però a diferència de les anteriors no tenen els seus fons a disposició dels menorquins en el catàleg col·lectiu de Menorca. Amb totes elles, a banda del que estableixi la normativa que haurien de complir per ser considerades serveis bibliotecaris, la Biblioteca de Maó vol mantenir vincles d'afinitat.

En resum, els reptes a assumir en els propers anys són quatre, segons el nostre parer:

(1) Assumir que la biblioteca no és només un lloc on la gent va a agafar en préstec materials, llegeix la premsa o es connecta a Internet. Les noves biblioteques són centres culturals i sobretot educatius, on els petits, els joves, els adults i els majors van a accedir a continguts i a crear-ne. En aquest sentit, és absolutament prescriptiu entendre que la figura del bibliotecari ja no és la que era i actualment li correspon la responsabilitat de guiar l'usuari en el seu camí envers el coneixement. La biblioteca pública ha d'actuar de pont entre l'escola i el mercat laboral, sota el signe de la culturització i la socialització.

(2) Desenvolupar la biblioteca electrònica (els recursos electrònics de suport a l'abast); la biblioteca digital (sales d'ordinadors per accedir a continguts en xarxa); la biblioteca virtual (continguts virtuals); la biblioteca com a aula d'estudi i com a lloc per al treball en equip.

(3) Versatilitzar-se. La biblioteca ha de ser un lloc de silenci, però també de soroll. D'aïllament

i de concentració. També, de debat, de diàleg i de trobada. L'única manera d'acomplir aquestes funcions és guanyant metres quadrats.

(4) Internacionalitzar-la, tot establint aliances modèliques, exteriors, per garantir una entrada, continuada i perpètua, d'influències renovelladores.

Creiem, francament, que la Biblioteca Pública de Maó té tots els ingredients per esdevenir un ens pilot, únic i inspirador.

4. Conclusions

Aquest document vol ser el punt de partida per a l'elaboració del Pla de lectura de Menorca.

Partint de les reflexions dels tècnics que acabam de presentar, estructurades en una anàlisi de l'entorn, l'exposició de la situació actual i les propostes de futur, volem començar a treballar avui mateix en el futur Pla de lectura de Menorca, un pla que volem participatiu, en primer lloc pels ajuntaments, que dirigeixen la política cultural dels seus municipis; pel Consell, amb competències en cultura i concretament responsable del Sistema de Lectura de Menorca; per altres tècnics en biblioteques que no treballen a la Xarxa de Biblioteques i que ens poden oferir altres punts de vista que complementin la nostra visió; pels usuaris, que segur que tenen una opinió formada del servei bibliotecari i que ens poden aportar allò que creuen que es pot millorar i allò que desitjarien trobar, i finalment pels ciutadans en general, a qui realment s'adrecen els serveis. Necessitam aquesta visió conjunta de tècnics, responsables polítics i destinataris del servei per construir les noves biblioteques de Menorca.

En aquest procés voldríem incorporar l'IME, en tant que principal institució menorquina d'estudi, impuls i difusió de la cultura de Menorca, o potser hauríem de dir que volem que l'IME ens incorpori als seus projectes, establint llaços necessaris entre institucions i serveis amb objectius coincidents. Voldríem convertir-nos també en un mitjà per a l'IME en la seva tasca de difusió de la cultura de Menorca.

Aquest document no és, però, una declaració d'intencions amb vocació efímera, sinó un document de treball per al debat i per posar les bases de la política bibliotecària de cada ajuntament i de Menorca en el seu conjunt, i perquè això sigui possible cal posar terminis.

La data d'acabament d'aquest primer document tècnic no ha estat aleatòria, l'arribada dels nous responsables polítics a ajuntaments i Consell era per a tots els tècnics, i també per a la consellera de Cultura, el moment per presentar les nostres propostes i assentar les bases que han de regir la política bibliotecària dels propers quatre anys, amb vocació de continuar com a mínim una altra legislatura abans de la revisió.

Proposam, doncs, el mes d'octubre com a data límit per establir aquesta política amb els responsables municipals i insulars i el Dia de la Biblioteca (24 d'octubre) com a data per exposar públicament el nou projecte i iniciar la recollida de propostes i suggeriments d'usuaris i ciutadans en general. Abans d'acabar 2015 ajuntaments i Consell aprovaríem el Pla de lectura de Menorca, que inclourà els plans municipals.